

Een bestuursschout in Maasdriel

Arno Korsten en Dick de Cloe, concept 29 maart 2011

Wat als er na 1 mei 2011 naar verwachting een plek vrijkomt voor een nieuwe burgemeester in Maasdriel omdat de waarnemend burgemeester dan, in overeenstemming met de CdK, zijn waarnemerschap beëindigt?

Het is ons inziens dan *te vroeg* voor openstelling van de vacature tot aanstelling van een reguliere burgemeester. De CdK denkt daar desgevraagd ook zo over. Een waarnemend burgemeester behoort dan tot een bekend en verwacht patroon. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat Maasdriel een andere waarnemer krijgt. Maar is er nog een alternatief?

Is de komst van een ‘gewone’ waarnemend burgemeester na vaststelling van de actuele bestuurscultuur van Maasdriel door BMC en onszelf (er is nog werk te doen om te komen tot zekere bestuurlijke normalisatie) genoeg? De gemeente Maasdriel moet volgens ons rekening houden met de komst van een specifieke figuur, *een bestuursschout*.

De bestuursschout is een door ons als informateurs bedachte *nieuwe figuur* in het openbaar bestuur.

Wat is dat, een bestuursschout?

Wat een schout voor figuur is

Een bestuursschout is een *waarnemend burgemeester* met alle (wettelijke)taken en bevoegdheden van een gewone burgemeester maar met *daarenboven* een *speciale missie*. Deze schout wordt aangesteld door de CdK met *expliciete steun* van de minister van BZK. Het bijzondere aan de schout is dus

- de omstandigheid waaronder hij wordt aangesteld,
- de missie (dis het werk dat hij doet) en
- de expliciete relatie met de minister van BZK.

In feite is een bestuursschout ook een *verkenner* die makkelijk toegang heeft tot de CdK en de minister en kan *rapporteren over voortgang* van het werken aan verbetering van de bestuurscultuur. De CdK en minister kunnen zo op de hoogte blijven van de ontwikkelingen in de gemeente waar deze schout is aangesteld.

De bestuursschout blijft gewoon voorzitter van het college van B&W en van de gemeenteraad. Alle gemeentelijke organen die in een gemeente bestaan *kunnen blijven bestaan*, dus ook een college van B&W, de gemeenteraad, en een raadspresidium. Er worden geen taken en bevoegdheden terzijde geschoven.

Deze figuur van bestuursschout is bedacht om daarmee aan te geven dat het meer is dan een gewone waarnemend burgemeester. Omdat deze schout-burgemeester expliciet steun geniet van zowel de CdK als de minister – een bijzondere legitimiteit zou je kunnen zeggen - geldt een dergelijke schout als *een zwaardere figuur* dan een gewone waarnemend burgemeester.

Waarom het woord ‘schout’?

Een bestuursschout is *geen schout-bij-nacht* maar heeft daar wel enige verwantschap mee. Een schout-bij-nacht zorgde vroeger voor het in de voorgeschreven orde houden van schepen bij nacht. Een bestuursschout moet *ook* zorgen voor *orde* dan wel die bevorderen maar dan bij *dag en nacht!*

Waarom kun je dit type burgemeester schout noemen?

Een burgemeester heeft al een taak bij handhaving van openbare orde. Voor de bestuurschout wordt die uitgebreid tot de 'publieke' orde, zeg de orde in het gemeentebestuur zelf.

Het voordeel

Een bestuurschout heeft voordelen.

Voor de wetgever is het voordeel van de komst van een bestuurschout dat daarvoor de wetgeving niet hoeft te worden aangepast.

Voor de CdK en minister van BZK is het eerste voordeel dat deze figuur een *tussenpositie* inneemt tussen een gewone waarnemend burgemeester (met eventueel een opdracht) en de zeer zware figuur van een regeringscommissaris, die wordt aangesteld bij taakverwaarlozing in een gemeente. De schout kan zo nodig een opstap zijn naar een zwaardere of juist lichtere stap in de toepassing van het interventierepertoire voor probleemgemeenten. Formalisten en sceptici kunnen zeggen dat deze figuur gelijk staat aan een waarnemend burgemeester maar dat is te formeel gedacht.

Voor de CdK en minister van BZK is het tweede voordeel dat een bestuurschout expliciet gevraagd wordt over de bestuurscultuur te rapporteren, eventueel zonder tussenkomst van de gemeenteraad. De minister van BZK kan daardoor met een CdK meedenken.

Naar de gemeente gaat van de komst van een bestuurschout dreiging uit in de geest van 'als u geen werk maakt van verbetering dan kan er een volgende stap volgen'.

Vertrouwen en de raad

Hoe is het dan gesteld met het vertrouwenspositie van de bestuurschout? Een regulier burgemeester wordt na selectie door de gemeenteraad voorgedragen. Deze procedure is erop uitgelopen dat een burgemeester kan functioneren, ook al wordt die benoemd, op basis van vertrouwen dat deze geniet bij de raad. Valt het raadsvertrouwen weg, dan kan de reguliere burgemeester moeilijk overleven.

Een waarnemend burgemeester wordt daarentegen doorgaans niet voorgedragen door een gemeenteraad maar in geval van vertrek van de zittende burgemeester of ander hiaat (overlijden bijv.) tijdelijk aangesteld door een CdK. Daarmee komt deze burgemeester al wat meer los te staan van de noodzaak het vertrouwen te hebben van de gemeenteraad. Een waarnemer is immers een tijdelijke figuur. Wel dat geldt ook voor een bepaald type waarnemer, de bestuurschout. Wat de bestuurschout bijzonder kenmerkt is het *expliciete vertrouwen* dat hij al voor de komst in een gemeente geniet van de CdK en van de minister van BZK.